

”Harrastusten keskeytyminen harmitti”

Tutkimus nuorten kokemuksista korona-aikana: vapaa-aika ja harrastaminen

Jenni Lahtinen & Mikko Salasuo

Nuoret ovat eläneet koronan ja erilaisten rajoitustoimien aikaa nyt lähes yhdeksän kuukauden ajan. Tämä artikkeli kääntää katseen korona-ajan ensimmäiseen puoleen vuoteen ja tarkastelee nuorten kokemuksia vapaa-ajasta, harrastuksista ja perhesuhteista tuolta ajalta. Artikkelin ensimmäinen osa nyt käynnistyy kirjoitussarjassa, jossa raportoidaan loppusyksyn ja tulevan talven aikana Nuorisotutkimusverkostossa toteutetun [Tutkimus nuorten kokemuksista korona-aikana -hankkeen](#) tuloksia. Vertailukohtia nuorten korona-ajan kokemuksiin tarjoavat alkuvuodesta 2020 kerättyjen Nuorisobarometrin sekä Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen aineistot. Näissä tutkimuksissa kysyttiin juuri ennen koronakevään poikkeusolojen alkamista useita samoja kysymyksiä kuin syksyn koronatutkimuksessa.

Korona-aika ei ole vaikuttanut suuresti kokemukseen vapaa-ajan määrästä

Korona-ajan kokemuksia selvittäneessä tutkimuksessa nuorilta kysyttiin vapaa-ajan määrästä ja tyytyväisyydestä omaan vapaa-aikaan viimeisen kuuden kuukauden aikana. Kuviossa 1 on esitetty vapaa-ajan määrää koskevat tulokset sekä koronakyselyssä että vuoden alussa toteutetussa Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa (Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa]). Tuloksista käy ilmi, ettei korona-aika ole vaikuttanut suuren osan nuorista kokemukseen vapaa-ajan määrästä. Molemmissa tutkimuksissa noin kolme neljästä koki vapaa-aikansa määrän sopivaksi. Korona-aika lisäsi jonkin verran niiden nuorten osuutta, jotka kokivat vapaa-aikaa olevan liikaa. Vastaavasti niiden nuorten osuus väheni hieman, jotka kertoivat liian vähästä vapaa-ajasta.

Asuinympäristöllä on selvästi vaikutusta nuorten korona-ajan kokemuksiin vapaa-ajan määrästä. Kaupungissa asuvat nuoret kokivat korona-aikana yleisemmin, että heillä on liikaa vapaa-aikaa. Sen sijaan maaseutuympäristössä asuvien nuorten vapaa-ajan määrän kokemisessa ei ole korona-aikana havaittavissa muutosta. Tulos ei ole yllättävä, sillä keväällä 2020 koronan ensimmäinen aalto levisi ennen kaikkea suuremmissa kaupungeissa ja erityises-

[Näkökulma](#) avaa Nuorisotutkimusverkostossa tehtävän tutkimuksen tuloksia yhteiskunnallisiksi puheenvuoroiksi ja kannanotoiksi. Näkökulmat sisältävät paitsi uutta tietoa nuorista, myös politiikkaan ja käytännön toimintaan suunnattuja ehdotuksia.

TUTKIMUS NUORTEN KOKEMUKSISTA KORONA- AIKANA -HANKE

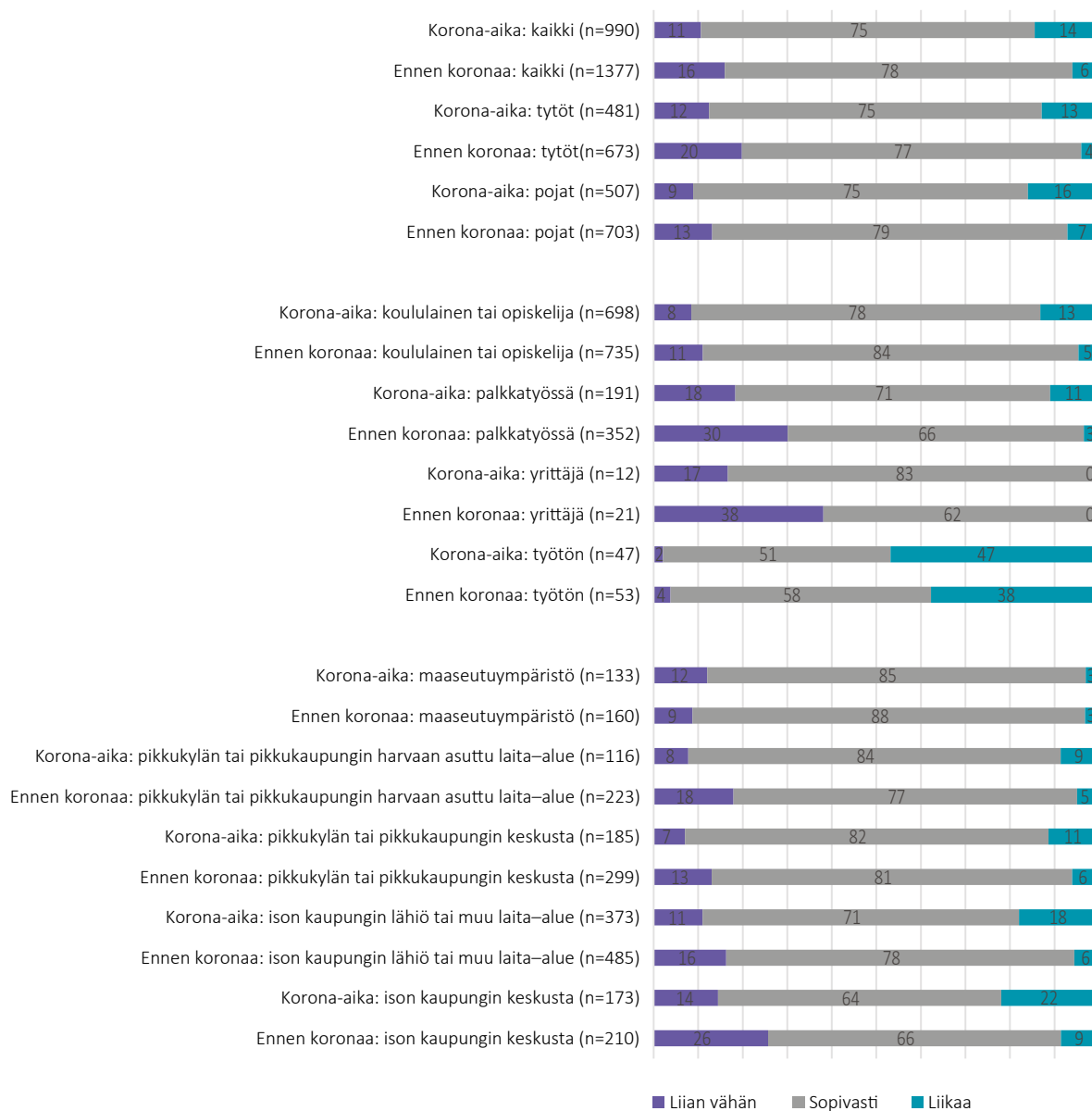
- Nuorisotutkimusverkostossa toteutettiin alkusyksystä 2020 puhelinhaastattelututkimus, jossa kysyttiin nuorten kokemuksia korona-ajan ensimmäisestä puolesta vuodesta.
- Tutkimukseen osallistui yhteensä 1001 12–25-vuotiasta nuorta.
- Haastatteluissa selvitettiin nuorten kokemuksia korona-ajan ensimmäisen puolen vuoden vaikutuksista arkeen, vapaa-aikaan ja harrastuksiin sekä kokemuksia nuoriso-, työllisyys- ja terveystalvelujen käytöstä, riittävästä, saavutettavuudesta ja toimivuudesta.
- Tutkimuksen tuloksia raportoidaan syksyn 2020 ja talven 2021 aikana Nuorisotutkimusverkoston verkkosivuilla [Poikkeusolot – nuorten arki koronan keskellä](#) -kirjoitussarjassa.
- Tutkimuksen on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Lisätietoa aineistonkeruusta ja tutkimuksen toteutuksesta: [Miten koronatiedonkeruu toteutettiin?](#)

ti pääkaupunkiseudulla. Poikkeusolot, esimerkiksi ravintoloiden sulkeminen ja ohjattujen harrastusten keskeytyminen, vaikuttivat eniten juuri kaupunkilaisnuorison totuttuihin vapaa-ajan vieton tapoihin. Kun monet vapaa-ajan vieton paikat ja areenat sulkeutuivat, jäi monille kaupungissa asuville nuorille enemmän tai jopa liikaa “vapaata aikaa”. Samalla useat aiemmin vapaa-aikansa liian vähäiseksi kokeneet saivat hengähdystauon muilta menoilta ja kiireiltä. (ks. myös Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa].)

Tuloksissa on huomionarvosta, että korona-aikana selvästi harvempi yrittäjänä toimiva nuori koki vapaa-ajan määränsä liian vähäiseksi. Toki lisääntyneen vapaa-ajan kääntöpuolena on saattanut olla yritystoiminnan hankaloituminen tai pysähtyminen kokonaan erilaisten rajoitusten vuoksi. Joka tapauksessa tulokset osoittavat, että ainakin vapaa-ajan määrän liian vähäiseksi kokevien nuorten osuus on laskenut korona-aikana.

Vapaa-ajan määrän liian vähäiseksi kokevien nuorten osuus on laskenut korona-aikana.

KUVIO 1. Vapaa-ajan määrä ennen ja jälkeen pandemian alun (%)

KUVIO 1. Kokemus vapaa-ajan määrästä ennen ja jälkeen pandemian alun. Aineistona Korona-tiedonkeruun sekä Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2020 vastausdata.

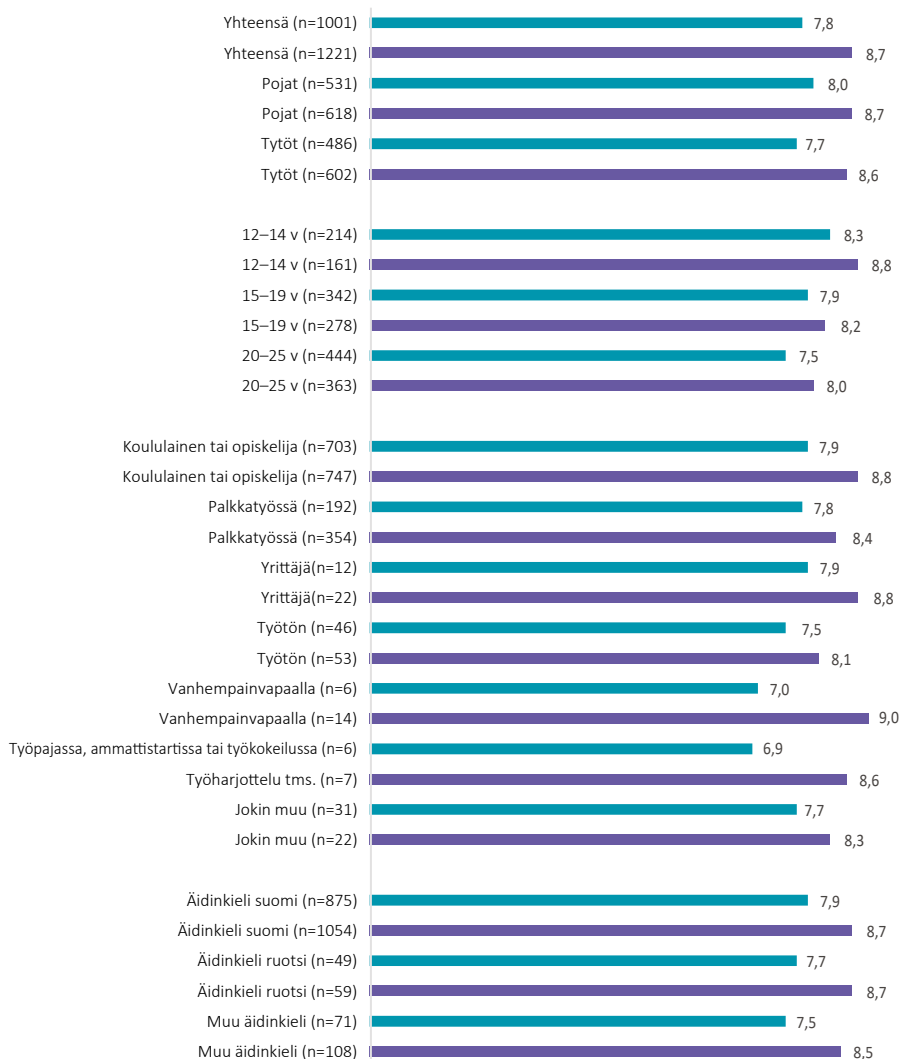
Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksissa on selvitetty myös nuorten tyytyväisyyttä vapaa-aikaan (mm. Merikivi, Myllyniemi & Salasuo 2016; Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019; Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa]). Tyytyväisyyttä on mitattu pyytämällä nuoria antamaan vapaa-ajalleen kouluarvosana asteikolla 4–10. Tämä kysymys esitettiin myös syksyn 2020 koronatutkimuksen puhelinhaastatteluissa (ks. kuvio 2).

Kuten vertailu kuviossa 2 osoittaa, kokivat nuoret vapaa-aikansa poikkeusoloissa noin kouluarvosanan verran huonommaksi kuin vuoden 2020 alussa (ks. Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa]). Muutos on samsuuntainen sukupuoleen tai ikään katsomatta. Erityisen suuri pudotus kokemuksessa vapaa-ajan laadusta näkyy työpajatoiminnassa mukana olevien sekä vanhempainvapaalla olevien nuorten kohdalla, mutta vastaajien vähäisen määrän vuoksi tuloksista ei voida tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Nuorten tyytyväisyys elämän eri osa-alueisiin on ollut Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimusten mukaan korkealla läpi 2010-luvun (ks. mm. Merikivi, Myllyniemi & Salasuo 2016; Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019; Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa]). Vaikka tulokset osoittavat nuorten vapaa-ajan tyytyväisyyden laskeneen korona-aikana, voi arvosanaa 8 pitää positiivisena signaalina nuorten pärjäämisestä poikkeusoloissa. Ainakin va-

Nuorten tyytyväisyys vapaa-aikaan on laskenut korona-aikana, mutta vapaa-ajalle annettua kouluarvosanaa 8 voi pitää positiivisena signaalina nuorten pärjäämisestä poikkeusoloissa.

KUVIO 2. Tyytyväisyys vapaa-aikaan ennen ja jälkeen pandemian alun

Kuvio 2. Tyytyväisyys vapaa-aikaan ennen ja jälkeen pandemian alun asteikolla 4–10. Aineistona Korona-tiedonkeruun sekä Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2020 vastausdata.

paa-ajan laadun osalta korona-ajan rajoitukset näyttävät heijastuneen varsin lievinä ja samankaltaisina kaikkiin nuoriin, eikä yksikään tutkimuksemme vertailukelpoisista ryhmistä ole kokenut vapaa-aikansa heikentyneen dramaattisesti.

Kolmasosa nuorista ei ole kokenut harrastustoiminnan keskeytymisellä olevan vaikutuksia omaan elämään

Tutkimuksessa kysyttiin korona-ajan vaikutuksista nuorten harrastuksiin. Aiheesta ei ole aiemmin kysytty tavalla, joka mahdollistaisi tulosten suoran vertailun. Koronatutkimuksen tulokset on esitetty kuviossa 3, josta käy ilmi, että noin neljä kymmenestä nuoresta koki harrastusten keskeytymisen vaikuttaneen kielteisesti omaan elämään. Myönteisistä vaikutuksista puolestaan kertoi noin joka kymmenes nuori, kun taas reilu kolmasosa nuorista ei katsonut vaikutusten koskevan itseään. Neutraaleista vaikutuksista kertoi 14 prosenttia vastaajista.

Tulokset eivät ole sikäli yllättäviä, että nuorten tiedetään sopeutuvan varsin hyvin muuttuviin elämäntilanteisiin ja -oloihin. Harrastustoiminta on yksi nuorten vapaa-ajan vieton tavoista, joka on usein korvattavissa vaihtoehtoisilla harrasteilla ja omaehtoisella toiminnalla. Kuten tämän artikkelin otsikon lainauksessa ja useissa muissa tutkimushaastattelumme avovastauk-

KUVIO 3. Harrastustoiminnan keskeytymisen vaikutukset omaan elämään (%)

sisä todetaan, kokevat nuoret harrastusten keskeytymisen nimenomaan harmillisena, mutta vain hyvin harva piti sitä järjestyttävänä ongelmana.

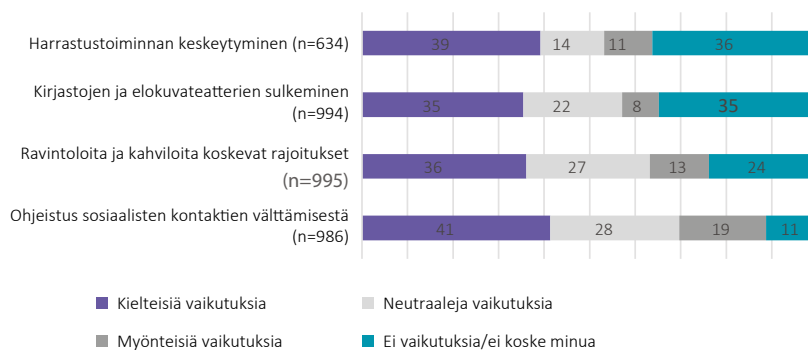
Tyttöjen ja poikien kokemus harrastustoiminnan keskeytymisestä on lähes identtinen. On kiinnostavaa huomata, että alle 15-vuotiaista 17 prosenttia ja maaseutu ympäristössä asuvista nuorista 14 prosenttia näkee harrastustoiminnan keskeytyksellä olleen myönteisiä vaikutuksia. Lisäksi myönteisistä vaikutuksista kertoi selvästi useampi hyvin toimeentulevassa kotitaloudessa asuva nuori (14 %), kuin heikosti toimeentulevassa perheessä elävä nuori (4 %). Kielteisistä vaikutuksista raportoi suunnilleen sama osuus nuorista ikään, asuinpaikkaan, kotitalouden toimeentuloon tai sukupuoleen katsomatta.

Harrastamisen lisäksi vastaajilta kysyttiin korona-ajan tuntemuksia sellaisista vapaa-ajan vieton tavoista, jotka tiedetään tärkeiksi nuorten sosiaalisessa kanssakäymisessä. Kaverien tapaaminen ja ylipäätään ystävät ovat nuorten arvostuksissa erittäin tärkeitä – muista väestöryhmistä poiketen kaverit ja ystävät ovat toistuvasti arvokyselyiden ykkössijalla. (ks. Salasuo, Tarvainen & Myllyniemi 2021 [tulossa].) Nuorten kokemuksia korona-ajan rajoitusten vaikutuksista kirjastossa ja elokuvissa käymiseen, vapaa-ajan viettoon kahviloissa ja ravintoloissa sekä ylipäätään sosiaalisten kontaktien välttämiseen voitulkita sekä heijastumina sosiaalisissa kontakteissa tapahtuneista muutoksista, että yleisemmin häiriötilana vapaa-ajan käytännöissä.

Tulokset (ks. kuvio 4) osoittavat, että noin nelisenkymmentä prosenttia nuorista koki vapaa-ajan viettoa ja sosiaalisia kontakteja koskeneiden rajoitustoimien vaikuttaneen heidän elämäänsä kielteisesti. Enemmistö nuorista siis katsoo, että rajoitustoimien vaikutukset ovat olleet neutraaleja, niillä ei ole ollut vaikutuksia tai että vaikutukset ovat olleet myönteisiä.

Kielteisiä vaikutuksia harrastustoiminnan keskeytymisestä raportoi neljä kymmenestä nuoresta.

KUVIO 4. Kokemus eri rajoitustoimien vaikutuksesta omaan elämään (%)

Erityisen kiinnostava on tulos, jonka mukaan lähes joka viides nuori kokee ohjeistuksella sosiaalisten kontaktien välttämisestä olleen itselleen myönteisiä vaikutuksia. Tulos voi viitata siihen, että myönteisiä vaikutuksia ovat kokeneet esimerkiksi terveydentilansa vuoksi riskiryhmiin kuuluvat nuoret. Rajoitustoimet on saatettu kokea myönteisinä oman terveyden kannalta. Sen sijaan sosiaalisten kontaktien viitekehiksestä tarkasteltuna tuloksen selittäminen on haastavampaa. Voidaan ajatella, että osa nuorista kokee hengähdystauon vilkkaaseen sosiaaliseen elämään tervetulleena, mutta yhtä lailla kyse voi olla esimerkiksi tylsäksi koetun sukuloinnin tai epämieluisien harrastusten vähenemisestä. Tulokselle ei löydykään yhtä tai kahta tyhjentävää selitystä.

Joka viides nuori on kokenut sosiaalisia kontakteja koskevat rajoitukset myönteisinä. Tulokselle ei löydy yhtä tai kahta tyhjentävää selitystä.

Kotona asuvista nuorista 40 prosenttia on viettänyt korona-aikana vanhempiensa kanssa enemmän aikaa

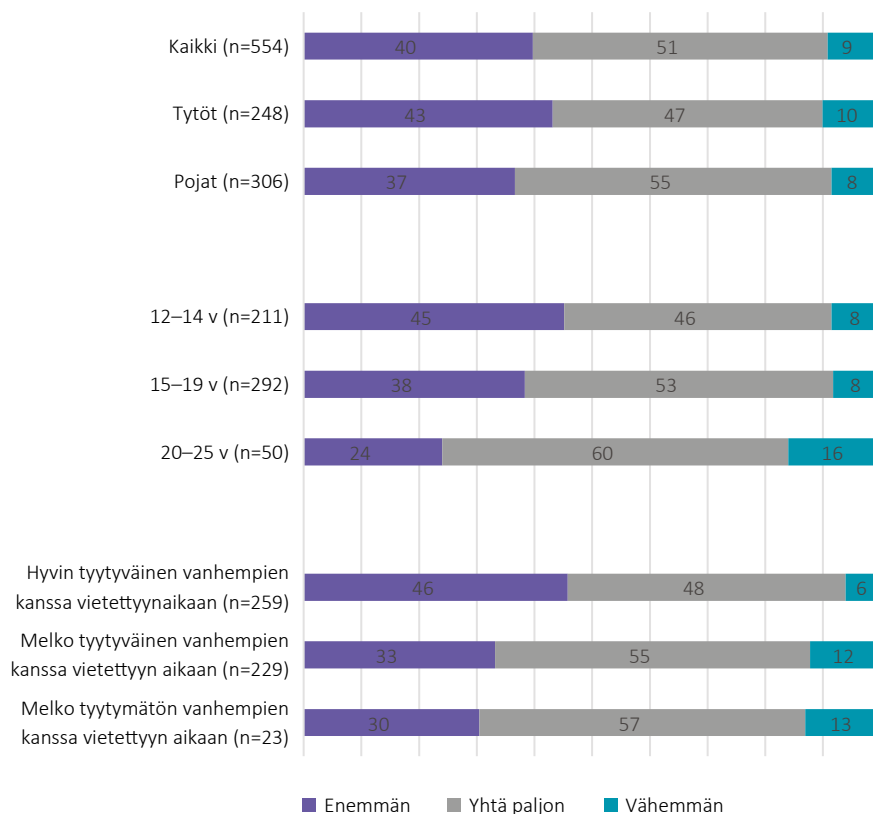
Harrastustoiminnan keskeytymisen, kahviloiden ja ravintoloiden sulkemisen sekä erilaisten massatapahtumien peruuntumisen voisi olettaa vaikuttaneen nuorten yhdessä vanhempiensa kanssa viettämään aikaan. Kuvion 5 tuloksista käykin ilmi, että noin 40 prosenttia kotona asuvista nuorista on viettänyt korona-aikana enemmän aikaa yhdessä vanhempiensa kanssa. Vähentyneestä yhdessäolosta kertoi noin joka kymmenes vastaaja ja samalla tasolla pysyneestä yhteisestä ajasta noin puolet nuorista.

Vanhempien kanssa yhdessä vietetty aika vaihtelee iän mukaan. Eniten yhdessäolo vanhempien kanssa lisääntyi korona-aikana 12–14-vuotiaiden ikäryhmässä (45 %) ja vähiten 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä (24 %). Nuorimman ikäryhmän osalta tulokset kielivät todennäköisesti sekä etäkoulun vaikutuksesta että siitä, miten ohjattujen harrastusten keskeytyminen siirsi vapaa-ajan vieton kotiin tai kotipihoille. Kahden muun ikäryhmän vapaa-ajan vietto ei ole yhtä sidottua ohjattuun harrastamiseen ja vapaa-ajan viettoon onkin tarjolla enemmän vaihtoehtoja. Silti yhdessäolo vanhempien kanssa lisääntyi useammalla kuin joka kolmannella 15–19-vuotiaalla ja joka neljännellä 20–24-vuotiaalla.

Jotta saataisiin tietoa vanhempien kanssa vietetyn yhdessäolon vaikutuksista nuoriin, pyydettiin nuoria haastatteluissa antamaan kouluarvosana tyytyväisyydelle vanhempien kanssa viettämästään ajasta (ks. Kuvio 6). Tulosten mukaan nuoret kokivat yhdessäolon vanhempiensa kanssa korona-aikana varsin myönteisenä. Kotona asuvien nuorten kouluarvosana-arvioiden keskiarvo yhdessäololle on 8,5. Nuorimmat vastaajat arvioivat tyytyväisyytensä lähes yhdeksikön tasolle (8,8).

Tulosten mukaan nuoret ovat olleet tyytyväisiä vanhempien kanssa vietettyyn aikaan. Ongelmanäkökulmainen tarkastelu vaatii toisenlaisia tutkimusmenetelmiä.

KUVIO 5. Kuinka paljon aikaa olet viettänyt vanhempiesi kanssa viimeisen 6 kk aikana verrattuna aikaan ennen koronaa?

KUVIO 5. Kokemus vanhempien kanssa vietetyn ajan muutoksesta pandemian alun jälkeen.

KUVIO 6. Tyytyväisyys vanhempien kanssa vietettyyn aikaan asteikolla 4–10

Tutkimusmenetelmä tavoittaa varsin hyvin yleiskuvan nuorten kokemuksista yhdessäolon lisääntyneenä, mutta kosketus mahdollisiin ongelmiin lasten ja vanhempien yhdessäolosta jää ohueksi. Lisääntyneen yhdessäolon tarkastelu ongelmanäkökulmasta vaatiikin toisenlaisia menetelmiä. Tämän tutkimuksen pääviesti on kuitenkin selvä: nuoret ovat olleet korona-aikana tyytyväisiä yhdessä vanhempien kanssa vietettyyn aikaan.

Lopuksi

Tämän artikkelin tulokset nuorten korona-ajan kokemuksista ovat varsin myönteisiä. Ainakin vapaa-ajan ja harrastusten osalta nuoret vaikuttavat sopeutuneen poikkeusoloihin hyvin eikä tuloksissa näy mitään erityisen hälyttävää. Vapaa-ajan määrän koettiin korona-ajan myötä jonkin verran lisääntyneen, mutta samanaikaisesti vapaa-ajan laadun katsottiin laskeneen kouluarvosanan verran.

Nuoret eivät kokeneet harrastusten keskeytymistä tai niiden rajoittamista kovin dramaattisesti. Tuloksista tehdyn tulkinnan mukaan reilu kolmannes nuorista koki lähinnä harmistusta. Samanlaisen tulkinnan voi tehdä myös muiden nuorten suosimien vapaa-ajan areenoiden osalta. Tulokset eivät ole yllättäviä, sillä nuorten tiedetään sopeutuvan erilaisiin muutoksiin varsin sujuvasti ja suurella osalla on vapaa-ajan vietolleen tarjolla muita vaihtoehtoja.

Poikkeusolot lisäsivät monien nuorten yhdessäoloa vanhempien kanssa. Kokemus yhdessäolosta korona-aikana on kouluarvosanoin mitattuna 8,5, jota voi pitää hyvänä signaalina. Erityisen myönteisesti yhdessäolon olivat kokeneet kaikkein nuorimmat vastaajat, mikä sekin on positiivinen tulos. Tutkimuksista tiedetään, että yhdessä vanhempien kanssa vietetty aika ja vapaa-ajan tekeminen on esimerkiksi harrastamista vahvemmin yhteydessä moniin myöhemmän elämän myönteisiin käytäntöihin, kuten liikunta-aktiivisuuteen ja ruokailutottumuksiin. Lisääntyneellä yhdessäololla voikin olla monia myönteisiä seurauksia myöhemmin nuorten elämässä.

Tämän artikkelin teemojen mukaisesti tarkasteltuna nuoret ovat selvinneet korona-ajasta varsin hyvin. Näkökulma on kuitenkin rajattu ja tulokset kertovat nuorten tuntemuksista yleisellä tasolla. Seuraavissa artikkelisarjan tutkimuksissa näkökulma vaihtuu ja sitä myöten yleiskuva nuorten kokemuksista korona-aikana tarkentuu. On kuitenkin syytä alleviivata, ettei tämän

Kirjoittajat

Jenni Lahtinen

Tutkija

jenni.lahtinen@nuorisotutkimus.fi

Kirjoittaja työskentelee Nuorisotutkimusverkostossa tutkijana muun muassa koronaan, opinto- ja uraohjaukseen sekä sukupuolittuneisiin koulutuspolukuihin liittyvissä hankkeissa. Hän on myös tohtori-koulutettava Helsingin yliopiston sosiaali-tieteiden tohtoriohjelmassa. Väitöskirjas- saan Lahtinen tutkii ammatillista koulutusta ja ammattiin opiskelevia nuoria.

Mikko Salasuo

Vastaava tutkija

mikko.salasuo@nuorisotutkimus.fi

Kirjoittaja on talous- ja sosiaalhistorian dosentti, joka on työskentelee Nuorisotutkimusverkostossa vastaavana tutkijana. Salasuo vastaa muun muassa *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksesta* toteutuksesta ja on julkaissut paljon nuorison harrastamisesta ja vapaa-ajasta.

Yhteystiedot

Nuorisotutkimusseura ry.
Asemapäällikönkatu 1 (3. krs)
00520 Helsinki
p. 020 755 2662
toimisto@nuorisotutkimus.fi
www.nuorisotutkimusseura.fi

tutkimuksen menetelmä tavoita niitä yksittäisiä nuoria, joita korona-aika on koetellut erityisen kovaa – heitäkin aivan varmasti on ja heidän auttamisensa tuleekin olemaan yksi koronan jälkeisen ajan tärkeimmistä kansallisista tehtävistä.

Lähteet

- Hakanen, Tiina & Myllyniemi Sami & Salasuo, Mikko (2019a) *Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 139. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusverkosto. (Viitattu 1.11.2020).
- Merikivi, Jani & Myllyniemi Sami & Salasuo, Mikko (2016) *Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 104. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto. (Viitattu 1.11.2020).
- Salasuo, Mikko & Tarvainen, Kai & Myllyniemi, Sami (2021[tulossa]) Nuorisoharrastamassa kulttuuria, taidetta ja mediaa: Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen tilasto-osa. Teoksessa Mikko Salasuo (toim.) *Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion nuorisoneuvosto. (Julkaisematon ja vertaisarvioitu käsikirjoitus).